

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хоруничини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукіписи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авічайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславі» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Новий економічно-політичний зворот в Англії.

(X) Перед чотирма днями виголосив міністер Чемберлен в англійській посольській палаті промову, яка є торговельно-політичною подією незвичайної досягlosti. З незвичайною сміливістю кинув англійський кольтоніальний міністер далекоюсьпитане: вільна торгівля чи охоронне ціло і поставив населене держави на розпутті: вимагає від него, відвернути ся з дотеперішних торговельно-політичних доріг, якими оно йшло десятками літ і стало могутним і багатим. «Ми є світовою торговельною», сказав Чемберлен, а в тих словах проявляє ся не лише повна самосвідомість англійського імперіяліста, але й незвичайне значіне, яке сї слова мати муь для уладженя світової торгівлі, наколи ідеї в посольській палаті проголошені Чемберленом стали би дійсною, наколиб Англія вчинила се, що давно вже зробила Америка, коли на основі білю Мек-Кінлєя окружила себе непроходимим охоронним валом, наколиб Англія двері відчинені для плодів цілого світа нараз зачинила. До сего ще поки-що не дійшло, тепер розходить ся перед усім о охоронні ціла, які матерній край має завести для охорони кольтонії, але вже й тепер виринає грізна уява великої англійської цлової унії, в яку мають зіляти ся аграрні по всіх частях світа розсіянї кольтонії з матерним краєм у велику самостійну область економічну, щоби себе взаїмно доповнювати і визволити ся від заграниці і вї плодів.

Хто слїдив за справами Англії в останних роках, хто розважив розвиток політичного і економічного імперіялізму в немногих роках, той впевнить ся, що англійська цлова унія стане справдешною грозою, небезпечею, з якою треба вже тепер числити ся. Се не є пересадом, коли скажемо, що Англія приневолена розвитком світового господарства, розвитком економічним інших держав вступити на дорогу протекціонізму, яку вказав їй Чемберлен.

Як довго Англія яко високо розвятий промисловий край стояла одиницею, а промисл інших країв глядїв на Англію як на велитня, тоді мала она справдешний промисловий монополь. Она дбала о области відбиту, а до сего провадив один спосіб: вільна торгівля. Англія побирала радо аграрні плоди заграниці, але за те відбивала собі на промисловім полі, де не мала конкуренції. Нинї обставини змінили ся. Америка в многих виробах перевисшила Англію в промислі, плоди Німеччини стають на рівні з англійськими і в інших державах розвиває ся значно промисл та виступає до конкуренції навіть в самій Англії. Задля того звертає Англія з дороги свобідної торгівлі на дорогу охоронного ціла.

Окрім Англії ніяка тепер держава не держить ся свобідної торгівлі, ніяка не думає відступити від політики охоронного ціла ані на пядь. Навпаки держави відгороджують ся щораз висшими мурами. Росії повело ся в кількох роках відгородити ся і втворити сильний промисл, Америка заливає рільними і промисловими плодами всю заграницю, не допускаючи чужого привозу, Німеччина дала новою цловою тарифою поклик до нової доби протекціонізму, за яким приневолені піти інші держави середної Європи. В охоронних цілах бачить весь світ своє спасенє, а також Англія приневолена піти сею дорогою. До того приневолюють її також великанські спілки капіталістичні, які дійшли в Америці до найвисшого возитку. Величезна сила нагромаджена в тих капіталістичних інституціях є страшною грозою, а вплив їх особливо в часах депресії, в часах примусового вивозу за безцін може все знищити. Они зможуть навіть край, обезпечений охоронними цілами, залити плодами, а тим грізнійше се для краю, обезпеченого таким цілом. Англія зрозуміла се і тому прибігає до сего захисту.

Чемберлен бачить надходячу грозу і хоче її випередити. Він осолоджує своїм землякам гіркий лік охоронного ціла, котре перодовсім причинить ся до подороженя споживних плодів найнижших верств, і заповідає соціально-політичні реформи, яких видатки має покрити з доходів ціла. Він висуває наперед політичний імперіялізм, говорить про зєдиненє Німеччини, розмальовує образ зєдиненої з кольтоніями Англії, без проливу крови, дорогою тісної економічної злуки. Він нинї є найпопулярнійшим мужем в Америці, хоч прочуває, що зустрїне ся з завзятим опором. Засада свобідної торгівлі глибоко вкорїнилася в англійській суспільности, а не одна кольтонія буде бачити в тім для себе небезпечу. При всім тім вже тепер можна предсказати, що все те, що висловив Чемберлен, стане небавом дійсною. Але як в усіх справах, так і в тій мусить відкликати ся до народу. Длятого вже тепер думає про розв'язанє посольської палати, але перед тим хоче підготувити відповідною агітацією підвалини в краю. Вибори відбудуть ся отже під окликом: вільна торгівля, чи охоронні ціла, їх вислід не лише буде рішачою для економічного розвитку Англії, але і для всієї торговельно-політичної констеляції в будучині.

Блямана заскоружлости.

Наші читачі пригадають собі, що торік ми порушили були публично справу основаня товариства українсько-русских дневників. Цілю такого товариства було би не лише старати ся

о забезпеченє вдів та сиріт по дневниках та безпомічної старости робітників пера, але разом оно було би представителем загалу публіцистів чи то при торжественних нагодах, зїздах, чи взагалі якихсь загальних справах, при яких не розходить ся о поодинокі партії і редакції, але о репрезентацію цілого стану даного народа. Коли відтак прийшли запросини п. Теофіля Меруновича, як секретаря «Союза славянских дневников», щоби оснувати «руске товариство дневникарске» і з ним приступити до «Союза» — ми піднесли вдруге сю справу, вказуючи на се, щоби не датись випередити кацапами, які для нас між Славянами готові виробляти фальшиву опінію, віднесли ся в тім згляді також і приватно до членів редакції «Діла», яка як найстарша і найчисленнійша могла би дати єдино ініціативу до основаня такого товариства.

Однак редактори «Діла» під ріжними нестійними вимівками усунули ся від перенятя на себе ініціативи, а натомість др. Евген Левницький уважав відповідійшим аж тепер виступити від редакції «Діла» з письмом до президиї П. зїзду славянских дневників, що на днях відбув ся в ческім Пільні. У сїм письмі автор поминає зовсім квестію, чому не вважає відповідним основанє українсько-русского товариства дневників, але заявляє, що слїдує:

Редакция «Діла», як редакция українсько-русского орґану, не може вдоволити запросинам «Союза славянских дневников» і не може приступити до него, ані не може брати участі в т. зв. «зїздах славянских дневников», а то з слїдуючих причин:

По перше редакция «Діла» в принципі не признає ніякого славянського (!) отже расового становиска, але натомість стоїть виключно на становищі національним, а іменно українсько-русским. Що тільки таке, а не инше становище є належно оправдане, найліпшим доказом на се є положенє самого українсько-русского народу, над котрий старшують безправно як-раз два найближші «славянські братя» в Галичині й на Україні.

Крім того ми, Русини-Українці, не можемо взяти участі в «Союзі славянских дневников» зглядно в «зїзді славянских дневников» ще й задля тої причини, що засїдають там між иншим і ті люди, котрі, як члени верховодячої шляхоцко-польської партії, гнетуть безпощадно і нелюдско українсько-русский нарід в Галичині, а до того й ті індивідуа з поміж українсько-русского народу в Галичині, котрі відрікши ся власної національности, стоять на службі обнїтельного і обрусительного російского правительства, яке по варварски давить 25 мільонів Русинів-Українців на Україні, та котрі і в Галичині лучать ся явно з нашими гнобителями, і ведуть з власним народом боротьбу — дуже часто — прямо нечесними способами.

Щоби однак наша відмова не давала нікому підстави толкувати вї хибно в нашу некористь, мов-то ми є ворогами славянских народів, так заявляємо з натиском, що

Публична Галя авкційна

Львів — пасаж Міколаяша.

Вистава річній призначених на продажу гідна огляненя задля значного числа творів штуки і старинностей. Також багато річній до практичного ужитку як: меблі, дивани, фартяни, повози, машини до шитя, ровери, машини до писаня, золоті і срібні предмети, хїньске срібло, годинники, убраня і т. д., одним словом всякого рода движимости **дешево до набути**. — Ліцитації відбувають ся що тижня в четверги о год. 4. пополудни. — Вистава отворена щодень від 3. до 8. год. вечер; в неділі і в свята від 9. до 12. год. — Бюро для привятя річній на продажу отворене щодень від 9. до 12¹/₂ год. в полудне; для дрібніших річній також і пополудни від 3. до 6. год.

ми в загалі стоїмо на становищі повної рідноправності всіх, отже й славянських народів та, самі борючись за самостійність і самоуправу власного народу, щиро і горячо спочуваємо автономістичним змаганням кожного иншого славянського народу.

В особенности коли під теперішню хвилю один зі славянських народів, се є Хорвати, борються з пожегтованим против самоволі пануючого народу, ми Русини-Українці, що перебуваємо також у себе подібну борбу, всім серцем симпатизуємо патріотичним змаганням хорватського народу й бажаємо ему успіхів в змаганнях до національного зєднання і повноправности.

Отсю нашу заяву прошу подати до відомого Сьвітлого Зїзду.

Львів, 28-ого мая 1903.

Від редакції „Дїла“. Др. Євген Левитський.

З того письма слїдує, що редакція „Дїла“ відмовляє рації бити „Союзови славянських дневникарів“, бо взагалі не признає ніякої славянської ідеї. Однак мимо того „Дїло“ поповнило неконсеквенції і в одній і другій квестії, бо само відтак говорить про всі славянські народи, яких не хоче уважати ворогом, а надто до непризнаного собою „Союза“ вислало свого спеціального кореспондента. Очевидно пільзеньський зїзд не допустив співробітника такої редакції, яка заявила ся проти сего зїзду, як і взагалі проти славянського „расового“ становища.

Нетакт і заскорувність одержали тут заслужену науку. Не допоможе „великих слів велика сила“ про наші кривди та наших ренегатів, на оправдане сеї ругенської инертности. Ослушавши товариство і приступивши до С. С. Д., можна було справді зазначити там гідно наше національне становище і старати ся українському народови виробити прихильну опінію між побратимчими славянськими народами. Але такою пустословною, в своїй основі неправдивою, а передовсім нетактовною заявою скомпромітувало лише „Дїло“ себе і компромітує українську справу перед представителями славянської опінії.

З канадійської України.

(Допись о. Плят. Філяса).

Beaverlake 10. 5. 1903.

Від двох місяців не маю ніякої відомости з краю. Може й які часовиси та листи суть до

мене, але в Едмонтї, підчас коли ми загребались по кольонїях, далеко від почтових стацій, — забиті дошками від решти сьвіта, а ще більше віддїлені від него непроходимими багнами і неможливими дорогами, які з собою принесла наставша весна.

У нас — що йно скінччала ся зима, і то так, що весна по правді ще не заступила місця помершої небїжки зими. Покійниця кріпко держала ся цілий час. Від першого дня, коли упав сніг (1/11), санна знаменита тревала без перерви аж до половини цьвітня. Весь той час мали ми гарну погоду, себ-то чисте небо, чистий воздух, пересїчно дуже умірене зимно, так що товар фармарів, конї, корови, свинї, всю зиму перезимували поза стайнями, як день так ніч попід стиртами сїна. Лиш по 3—4, 5 найбільше днів в кождім місяці, і то по попереднім опадї снігу, морози підходили до 30—35° Ц, не справляючи однак такого зимна, як би то було в нашім старім краю, коли би термометер так упав низько. В часї тих морозів нічною порою на північнім небї миготить чудно красна північна зоря полярна. Великим півколесом заливає она цілий північний небосклін, дрожаючи переважно блїдо-білим сяввом, лиш хвилями випускаючи поза круг свого півколеса лучі то червонї, то багрянї, то синї, то жовтї з ріжними відмінами.

Сніги того року не були ні надто великі, ні малї. Попереднього року, говорили фармарї, було так мало снігу, що люди аж до марця їздили возами. За то 4 роки взад були сніги страшно великі.

Робота фармарів в зимї стягає ся майже до звоження дерева з лїсів. Що того дерева лягло сеї зимї — то й страх подумати. На всіх кольонїях в Альбертї мають станути церкви числом 7. При кождїй церкві дїм для сьвященика. Весь той матерїял вже зрублений, звезений. А крім того кождий фармар і за себе не забуває. Треба поправити будинки, деякий поставити новий, треба обгородити (обфенцовати) кілька акрів ораниці на фармі. На то все служать час зимовий.

Нам досить злюбила ся канадійська зима. Як так ще злюбить ся весна — літо — то за поворот до Галичини не схоже ся й згадувати.

Але весна якось не гарно заповіла ся. Передовсім спїзнила ся так, як ще не памятають фармарї. Звичайно коло Благовїщення сїяли, — а сего року аж минулого тижня (по першїм мая) розпочали польні роботи. В половинї цьвітня зачав сніг таяти, — але морози вертали кождої

ночі, земля не пускала. На наш Великдень перший раз виглянуло тепліше сонце — але вже в середу по Великодни нїби на потїху фармарів кілька разів загреміло в хмарах, а оїсля пустив сніг, метелиця, зимно, вітер. По тижневи трохи потепліло — люди посипались до сїйби — орки. Сніги щезли, а настали води — води. Всюди, де яка долина, повні озера води. Дороги скрізь порозмокали, — нїгде не можна перебити ся і порожним возом.

Скоро лиш сніг щез, фармарї зачали випалювати траву на прерїях. Як далеко засягне в округи око під небоскломом, — всюди бухають поломини, — море огню. Вечером та в ночі виглядає той пожар прерїй страшно. Не одна хата фармарська, не одна худобина піїде тогди з огнем. А коли огонь допаде до лїса, — настає там гейба судний день. — Тріскот сухого дерева, ломїт, шум не дадуть ся описати, а поломїнь бухає попід хмарами.

Тї пожари тривають з тиждень, во два. По них прерїї виглядають чорно — як стїни в коминї. Та се треває лиш кілька днів. Скоро вкривають ся они ззеленою травою і вид їх тогди не може наситити ока, — такий гарний, сьвіжий, зелений...

Ми би чули ся цілком вдоволеними тут, коби нам Бог допоміг дочекати ся власної хатки. До тепер ми тулимо ся в комірнім по хатах фармарів. Таке тулаче житє має багато невигод часто годї де і листа написати. А дїм ставити зачали ми що йно тепер — за зими не можна було.

Перший дїм буде для Сестер Служебниць, бо они бїднїші від нас. Сидять доси в Едмонтї на чужїй ласці. Щастє, що не банують за краєм та що весело глядять бїдї в очі. Думаю, що в червни спровадять ся вже до своєї хатки і то досить вигідної, як міркую по плянї. Будуть мати 6 комнат на долї і двї великі спальні на горї — себ-то на стриху. Дїм буде деревляний очевидно, лиш тинкований зі внї і з внутра. Наш дїм стане аж в будучім році, бо доперва в слїдуючїй зимї звеземо на него матерїял. Сеї зими не моглисьмо сего зробити, коней своїх дочекалисьмо ся десь аж в половинї марця, а фармарї занятї були весь час звоження матерїялу на свої церкви.

Се одна наша журба з хатою, а друга журба, то російська пїзма.

(Дальше буде).

Богдан Лепкий.

Василь Стефаник.

Осїнна слота. Небо висить над землею, як розмокла калюжа і сипле дощем. Від того дощу весь мокне, сїріє, слизне. Він співає веселї і і ясні краски, а лишає одну сумну і темну. Всьо меркне, затирає ся, немов ховає ся за якусь мокру, мутну занавїсу.

Лиш вітер товче ся по корчах, лиш ворони лопочуть крилами і крачуть...

Той мужик, що онтам на вузькій нивї оре, не видїв людей від тижня. Коли рано з дому виходить — всі сплять, а як пізно вечером вертає — всі спочивають. Не зїсть, не доспить, що би лиш ниви доорати, бо припізнів ся.

Держить руками чепиги і безнастанно попере плугом землю, як весло воду. Там і назад, там і назад.

Чим більше скиб, тим менче сили, тим гірша немїч, тим страшнїйша нудьга.

З тих скиб віз на нього зимно, як з гробу, а той дощ хоче его розмочити, як гній.

Якби так сонце! Якби хоть клапоть ясного блакиту!

І він на хвилю кидає чепиги та біжить на горб. Звідти видно далеко, на кількаї сїд, аж в місто.

Випулює очі і зрїнцями вливає ся у воздух, як орел — та дарма!

Довкола дощ, мраки і такі густї а темнї хмари, що навіть гадка відбиває ся від них, як від стїни...

І він сїдає, закусує зуби і впиває ся дум-

ками у свою власну душу. Дере єї, роздранує, як присохлу рану, любуючи ся терпїнем...

То Василь Стефаник¹⁾.

Першу збірку своїх оповідань видав Стефаник, 1899 року в Чернівцях п. з. *Сина книжечка*²⁾.

Можна би єї назвати „чорною книжкою“ бо зібрано тут кількавайцять образків і фотографїй з хлопського житя так похмурих і чорних, що читати їх без зворушення — годї.

Хитаєсь і валить ся перед нами стара будівля, прикрашена різьбою нашої уяви, а на єї місци розтвиряє ся безодня чорна, страшна і безнадїйна, як некло.

І прощбає нас страх, а совість докоряє, що ми дивились, а не видїли...

Перший образок представляє нам хлопа, що продав свою батьківщину, а тепер сидить пляний з сьвїною книжечкою в руці і оповїдає, як він зі своєю хатою прощав ся.

—>подулував сми порїг тай їду... Віхожу на двір а лїс шумит, словами говорит: верни си, Антоне, до хати, верни си, мой!. Іду. Лиш поступив єм си, а вікна в плачь... Лїс їм наповїдає, а вони слозу за слозов просїкають... Аби так моїм ворогам конати, як минї було із своєї хати виступати!³⁾

Один момент з великої драми, що зове ся „пролетаризация хлопа“. Верне до неї Стефаник

¹⁾ Родив ся в Русовї, сьвятинського повіту, 1871. року. До гімназї ходив в Коломиї і Дрогобичи, університет кінчив в Кракові. Тепер живе в ріднім селї.

²⁾ Сина книжечка. Образки Василя Стефаника. Чернівці 1899.

³⁾ Сина книжечка. Ст. 7—11.

нераз, не два; видно, займає его і трївожить тото питанє.

Хто-б однак думав, що найде тут висьвітлену генеазу того суспїльного процесу, его причини та наслїдки а ще може погляди самого автора — той гірко ошибне ся. Побачить тільки мистецький образ без всяких передних і задних слів, без екскурзів в минувшість і будучнїсть — словом штуку а не тенденцію, драму — не статью дневникарьську, прибрану в штучний одяг.

Душа хлопська в борбї з судьбою, яка завзяла ся видерти їй весь найдорожше — от і все! Чиж не досить?..

В другім образку малює автор хвилю, коли батько відвозить сина до війська, а мати, свояки і знакомї проводять їх аж за лїс.

—>З хорїм сипало ся багато народу. Як від умерлого — такі смутнї виходили. За людьми виїшов молоденький парубок з обстриженою головою. Всї на него дивили ся. Здавало ся їм, що тота голова, що тепер була у кервавїм сьвітлї та має власти з плїч — десь далеко на цїсарську дорогу. В чужих краях, десь аж під сонцем впаде на дорогу та буде валяти ся... Переходили лїс. Листє устелвало дорогу. Позагинало ся у мідяні човенця, аби з водов осїннов поплести у ту дорогу за рекрутом.

За лїсом роззирачали ся. Мати за колеса руками імала, але єї на силу відорвали. А в вечір сидїла она на подвірїю і голосила.

„Доньки, як зазулї до неї говорили. Над ними розстелало ся осїнне склепїне небесе. Зьвїзди мерехтели як золотї чїчки на гладкїм, залїзнім тоці.“¹⁾

Слїдуюча новела, се немов продовженє по передньої. Їзда батька на похорон сина.

¹⁾ Сина книжечка. Стор. 15—19.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** Ві в торник: руско-кат. Тала-лея муч.; рим.-кат. Еразма. — В середу: руско-кат. Константина і Єлени; рим.-кат. Кло-тильда.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця про-симо наших Вп. Передплатників о скорє відновле-не передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий, та о приєднуванє нам нових передплатників.

— **Із Станиславова.** «Пригадуємо, що в четвер дня 4. червня с. р. відбуде ся в Станиславові (в салі Монюшка) заходом українсько-руських то-вариств торжественний концерт в пам'ять 42. роковин смерті Тараса Шевченка з отсею програмою: 1. часть: 1. Вербицкий: VI. Сінфонија (g-moll), відіграє повна оркестра 24. п. п. 2. Промова. 3. Лисенко-Шевченко: а) Коби мені черевички, б) Садок вишневий, соля со-пранові в супров. фортепяна, відіспіває п-па Шухевичівна. 4. Шевченко: «Титар», виголосить п-ні Крушельницька. 5. Нижанковский-Федькович: «Нова Січ», хор муж. в супроводі фортепяна відіспіває Станиславівский Боян. — II. часть: 6. Богдан Лепкий: «На Тарасовій могилі», твір сцевічний, виголосить п. п. С. В. і А. 7) Bizet: Фантазия на мотивах опери «Carmen», відіграє повна оркестра 24. п. п. 8. Viextemps: «Air varie», соля скрипкове в супр. фортепяна, відіграє п. О. Бережницький. 9. Г. Топольницький-Шевченко: «Хустина», поема музична на хори мішані, му-жескі, соля сопранове (п-на З. Левицька), со-ля тенорове (п. Волошин), в супроводі оркестри, відіспівають хори «Станиславівського Бояна». — Початок концерту о 8. год. вечером. По концер-ті відбуде ся комерс.

Того самого дня о 6. год. перед концертом відбуде ся в комнатах «Рускої Бесіди» загаль-ний збір членів «Народного Дому». На сей збір просить Дирекция усіх членів і тижко-тих, що схотять вписати ся в члени того вель-ми хосенного товариства.

— **Заупокійне богослуженє** за душу бл. п. проф. д-ра Олександра Огоновского відіравили в субо-ту дня 30. л. мая в Успенській церкві о. Дави-дович, Красіцький і Алексевич. До панахиди ста-нули ще о. ссв. Стефанович і Темницький. На богослуженю явила ся близна і дальша Родина Покійного і невелика горстка львівської інтеліген-ції та університетської молодіжи. Заупокійні бого-служеня за наших визначних людей дають нам чимраз більше доказів, що ми не уміємо їх па-мяти шанувати і не являємо ся в такім числі, якби яло ся.

— **Тарасове сьвято.** Учениці рускої 5-класової виділової школи ім. Шевченка у Львові опрова-дили 30. мая 42. роковини смерті Тараса кон-цертом в салі «Народного Дому». Вступ був вільний і згромадив діточок львівських Русинів самих дівчат з своїми мамами чи не понад 500. На салі явив ся і збір учительський школи, що

«Колія летіла у сьвіті. У кутику на лавці сидів мужик та плакав: «Шкода, що с був уріє як дуб. Бувало, що озме в руки, тай горит му у тих руках. Було одну втяти ще малому... У трупарни на великій, білій плиті лежав Николай. Гарне волося пливало у крови. Вершок голови відпав як лупина... Тато прилав на коліна у но-гах Николая та молив ся. Цілував ноги сина, бив головою у плиту... Ой, дитинко, ми тобі з мамов весіле лагодили та музики наймали, а ти собі гет від нас пішов... Плачучи убирал си-на на смерть. У біленьку мережану сорочку, у пояс вишиваний та в капелюх з павами...»

А син лежав на мармуровій плиті, такий годеи та гарний та ніби усміхав ся до тата.¹⁾

Здавало ся, що по чудових новелях і жов-нярських піснях Федьковича ніхто нічо нового а гарного на ту тему не годеи написати, тимчасом Стефаник показав, що старих тем нема — коби лиш були нові талани.

Той батько прецінь — се велетень у своїм болю, як статуя Ніоби, як Пріям над Гекторо-вим тілом.

Я дрівав на вид Верещачина возних кар-тин, дивував ся величаво-грізним описам Тол-стової війни, але нічо не зворушило мене так глибоко, як отся маленька новеля. Таке то зви-чайне і буденне, а прецінь так сильно вражає, бо таке людське.

І є то власне одна з головних прикмет Стефаника, що уміє він такі звичайні теми опрацьовувати з незвичайною силою і виклику-вати ними незвичайні, нові вражіння.

(Дальше буде).

на днях одержала з міністерства просьвіти пра-во публичности. На естраді красував ся портрет Тараса, увінчаний цвітами. Народного нашого генія звелічала учениця V (зглядно IX) класи, Бойківна, теплим вступним словом. Опісля слі-дували деклямації: «На спомин Тараса» (П. Ся-ча), «На Украйну» і «Думи мої», які виголосили учениці Мурска, Стельмахівна і Рогозінська. У-чениця Горалевич виконала на фортепяні «Со-ловія» Лявгого, а Матівна і Матковска відігра-ли Завадского «Шумку». Хор, зложений з що най-менших дівчат, відіспівав «Моливу» в укладі Гавінчака, а хор цілої школи, зложений з яких 60 учениць, відіспівав Лаврівського «Чом річень-ко домашна» і Вербицкого «Завічанє». Пісню «Минули літа молоді» (композиції о. Ніжанков-ского) відіспівала учениця Бачинська. Всі про-дукції вийшли складно, завдяки учителькам, п-нам Прокешівній і Козаківній. Душа радувала ся на вид того торжества діточого. Здорове зерно любови свого народу, свого рідного слова і рідної пісні, засіяне обильно на непорочних душах молодого нашого покоління, видасть, спо-діємо ся, богаті плоди в недалекій будущности.

H. B.

— **В честь незабутної пам'яті Шевченка** відбув ся вчера вечерок на жовківській передмістю у Львові вельми торжественно і величаво. В гарно прикрашеній салі концертній при ул. Обіздо-вий ч. 6 зібрало ся до 400 осіб, а до 100 осіб, що не могли помістити ся в салі, стояло при вікнах на подвір'ю. Настрій зібраних був сьвя-точний, а одушевленє росло з кождою точкою програми. До сего причинило ся знамените ви-веденє програми вечерка, а передовсім дві про-мови. Перший з бесідників п. Папас на початку вечерка подав коротку жителісь Тараса та за-значив ті Тарасові високі ідеали і кличі, які мають нашому народови присьвічувати в цілім его жатю. Другу промову виголосив звісний з церковної проповідницькн менитий бесідник о. Лежагубский. Прирівнанє України-Руси до ста-рого дуба, що не дав нагнути ся ні до польської берези, ані до російської тополи, викликало гримкі оплески, а ще з більшим одушевленєм прийли зібрані поклик, уживати в дома і всюда виключ-но своєї рідної мови. Деклямацій було дві, обі удачні: п-ні Чорайвої і панночки Лежагубської. Головно ся друга декляматорка, справді «чуде-сна дитина», викликувала подив і признанє за дві деклямації. Дальше витано оплесками вда-тні продукції хору ремісничого тов-а «Зоря» під проводом п. Чуми, скрипкове соля п. Пань-кова, барітонове соля п. Ігната і продукції ор-кестри питомців рускої ремісничо-промислової бурси. Фортепяновий акомпанімент спочивав в руках пп. Вінцьковського, Людкевича і Пашкеви-ча. При кінці вечерка зібрані стоячи відіспіва-ли «Ще не вмерла Украйна» і «Не пора».

— **Виграний килим.** В неділю д. 24. мая 1903 віділуо ся в тов. «Кружок українських дівчат» у Львові тягненє лотерей урядженої заходом тов. Марійки Крушельницької. Виграна «килим» припала адв. д-рови С. Чикалюкови в Тернополи, число лосьу 144. Дохід з лотерей в квоті 100 К призначено на українсько-руську бурсу в Новім Святи. За комісію: М. В. С. Т. Д. III.

— **3 Городенки** пишуть нам: Дня 26. с. м. сьвяткували городенські Русини 42. роковини смерті Тараса концертом в салі «Народного До-му». Помимо слоти салі «Народного Дому» ви-повнилась по береги так інтелігенцією як і се-лянством. Концерт розпочав ся гарною промо-вою о. Олесницького з Торговиці пільної, в якій підніє бесідник важніші моменти з життя на-шого генія і вказав на значінє Шевченка для України-Руси. Опісля наступила часть вокальна концерту, в котру входили сьпіви, дві декляма-ції, соля фортепянове і соля скрипкове. Хори випали знаменито і треба признати спосібному дрігінтову, п. Стрийському, що не жалувал пра-ці та труду, щоб сей хор як слід випокотити. З деклямацій передовсім треба піднести декля-мацію «Кавказу», котру віддав вповні удачно п. Кость Карачевский. Бурю оплесків викликало артистичне соля фортепянове п-ні Дарії Гамо-ранової, а вже кульмінаційною точкою концер-ту була незрівнана гра на скрипці п. Антоиа Максимовича, абсолютента музичної консервато-рії, котрий не жалувал трудів і зі Львова при-був до Городенки, аби своєю грою піднести величавість Шевченкового сьвята. Відіспіванам гимнів «Ще не вмерла» і «Не пора» закінчив ся концерт. По концерті відбув ся комерс в ком-натах «Рускої Бесіди», і серед промов та сьпівів протягнув ся до 2. години в ночи. Ва-галі слідно було одушевленє на лицах нашої інтелігенції і треба сподівати ся, що під вра-жінєм сего торжества наша інтелігенция возь-ме ся до праці над престолодем, чим найгідній-ше віддасть честь пам'яті Тараса, виповняючи его сьвятій заповіт: «Полюбіте, брати мої, най-меншого брата».

Нині дня 1. червня відбувають ся в Горо-денці загальні збори філії «Просьвіти», на ко-трих основателі філії сподівають ся як найбіль-ше учасників селян, звербованих нашою інтелі-генцією. Чи надії основателів здійснять ся, про се напишу. — *Гриць.*

— **3 львівського університету.** В четвер дня 4. червня відбуде ся в університетській салі про-моция проф. д-ра Освальда Бальцера на доктора філософії honoris causa. Вступ на промоцию за білетами.

— **Московска пропаганда в церкві.** Зі Стани-славова пишуть нам: До якої безличности дохо-дить московска агітация тутешної кацапської кліки, можна вносити хочби з того, що она не зжахне ся своїм поганим завзятем зневажати дім Божий і св. Тайни. Все, що не є московске та не пахне московщиною, то зараз або «ради-кальне» або «незаконне». Нас дивує лише, що Митрополичий Ординарият знає о всім, що тут діє ся, а поступає так, мовби бояв ся виступи-ти против кацапської кліки, хоч до сего є обо-в'язаний. Тому се і не наша вина, що від часу до часу подаємо до прилюдної відомости дещо про кацапські оргії. Було в нас, як ще був тут о. др. Хомишин, гарно зорганізоване товариство св. Иоана Милостивого, що уділяло по 200 ко-рон підмоги бідним Русинськам — яких тут безліч на кождій улиці — та по відході о. Хо-мишина оно якби впало. Наші жінки хотіли в церкві збирати гроші на бідних, як се діє ся по тутешних костелах, та о. Фацевич зажавав, хи-ба тому, аби в нас не було так, як у людий.

Особливу увагу Митрополичого Ординари-та мусимо звернути на новий «катехиз» о. Д., спровадженого аж із львівської архієпархії на те, щоб славний рід Качуників не запропастив ся. Цікава річ, чи се правда, що після приписів найновішого собору у Львові, при кафедрі, кон-систорії і капітулі мають бути самі фаміліянти, бо в нас тут на те від кількох літ заносить ся? Впрочім менша о те, важнійша річ новий «ка-техиз» о. Д. Доси ми мали 2 катехизми: один фонетичний, а другий етимологічний. Видко, що они оба мусять бути лихі, коли о. Д. винай-шов в них поважну люку що-до признак прав-дивої Церкви Христової. На думку о. Д. при-знаки Церкви, про які вчать ся наші діти в школі, ще не вистарчають. До слів символа ві-ри: єдина, сьвята, соборна і апостольска, на дум-ку о. Д. треба би конечно додати ще: москов-ская. Що так дійсно є, мусимо вносити з того, що о. Д. при св. сповіді першим і найважній-шим питаєм уважає ось що: Чи належиш ти синку до української партії (?), чи належиш ти може і до українських товариств?! А що, чи не гарний «катехиз» особливо для наших ісконє-лідованих, що не перестануть ніколи підсею-ватись ренегатам? Ось куда простує вся «віра» і «церков» всіх наших платних чи не платних — все одно — московських наймитів? Дуже сумно, що о. Д. сего не хоче знати, що ані в Стани-славові, ані нігде на сьвітї нема ніякої україн-ської «партії», а є лиш руско-український нарід і такі інституції. Та се вже єго річ. Ми однак на таку безглузду провокацию наших народ-них чувств в домі Божім, при св. Тайні ніяк не можемо мовчати. Тому звертаємось прилюдно до Митрополичого Ординарият у Львові о до-кладне поясненє: чи се гріхом для нас належа-ти до рідного руско українського народа, чи може треба нам конечно стати царославними мо-скалями — як се діє ся в Америці — щоб осягнути спасенє душі?

Коли між нами був ще єпископом Високо-преосьвященний Митрополит О. Андрей Шенци-цький, сказав до депутації наших українських товариств, яка єго запросила на вечерок в честь Шевченка, що той вечерок він (Митрополит) уважає народним — отже не партийним — сьвя-том, на котре прибути уважає своїм обов'язком. Опісля закупиши перворядну ложу в салі те-атральній ім. Монюшка, перебув на сїм вечерку зі своїм секретарем від початку до кінця, буду-чи заразом сьвідком, кїзько там було других сьвященників та їх родин. Мов у відповідь на загаданє поступованє ВПр. О. Митрополита Ан-дрея, о. Д. гадає, що хто з нас не хоче бути москалем, має за те гріх. Ми поневоли мусимо прийти до такої конклюдії, бож прецінь до св. сповіді належать тільки гріхи. З уваги на таку диаметральну різницю між нашою найвисшою єрархією а низшим духовенством в поглядах не вже на квестию національну, але на те, що гріх, а що ні, ми мусимо жадати від ВПр. Ми-трополичого Ординарият прилюдного а доклад-ного поясненя, бо як ми самі при св. сповіді зачнемо «боронити» наших народних чувств, то за наслідки таких сповідій, не ми, але власть духовна буде відповідати.

Наші часониси вже нераз згадували, що у борбі против фонетики, ворогам єї не ходить цілком о правопись, але о знищенє нашої наро-дности, для будови царославної Москви зі всіми наслідками московського обєдненя. Хиба найвін не в силі сего догнупатись, що з Церквою на-шою сталось би під кнютом московськам се, що тепер дієсь з послідними нащадками уніятів в Росії. Сели згаданой зневаги дому Божого і св. Тайни допускає ся такий «смирненський» о. Д., то що думати о других борбіфаксах? Сели щось подібного діє ся в церкві, то щож доперва діє ся поза нею? Чи мало ще сумних подій, які те-пер доходять нас з Америки? На се ми не мо-жемо бути байдужні. — *Станиславівські міщани*

¹⁾ Ibidem. Стор. 23—28.

— Санітарні відносини на задніпрській Україні неліпші чим у нас в Галичині. З донесень харківського «Южного Краю» показує ся, що та сама скірна недуга, яка на нашій Підкарпатю точить органами тисячів нещасних Гудулів, розширилася і в Харківщині. В липовецькім повіті, харківської губернії, на 9.621 осіб, найшли лікарі 326 осіб заражених. В зміївськім повіті, сеї самої губернії, стверджено на 7.221 осіб у 1.169 осіб египетське запалене очий. Деякі з них посіли на одно або обоє очий. До розширення сих обох пошестий причинив ся упадок обичайности, пиянство і непорядність селян.

— Родимці! Памятайте на бурсу Руского Товариства педагогічного у Львові!

Посмертні оповістки.

— Ігнатий Гошовський, проф. гімн. VII рангі в Стрию, упокоїв ся у Львові в суботу в ночи, дня 30. мая по довшій недугі в 57. році життя, а в 33. році професорської служби. Покійний заступав перед трема неділями на запалене легких і опони, піддав ся відтак операції exudat-y, котрої не видержав. Покійний брав визначну участь в народнім житю, іменно яко доволітний управитель стрийської бурси і яко визначний член руских товариств. На похорони, що відбули ся в понеділок, дня 1. червня о год. 4. пополудни з власної хати (ул. Крижова ч. ч. 23А) на кладовище Личаківське, прибула депутація стрийських Русинів з вінцями від рускої бурси і руских товариств, багато членів учительського збору і 60 учеників з хором. З того видно, як люблений і поважаний був Покійний від тих, котрих учив і виховував. В. с. п!

— Іларий Бенул, народний учитель, щирый Русин, упокоїв ся в Кучурові великім на Буковині, в 26. році життя. В. с. п!

Телеграми.

Берлин, 31. мая. Berl. Tagblatt дізнає ся з Петербурга, що в ночи перед ювілеєм міста увязнено там значне число осіб.

Рим, 1. червня. Вчора рано мали відбути ся збори студентів в університетській авлі в справі основи італійського університету в Австрії. Однак ректор заборонив відбути збори, а поліція замкнула вхід до університету. Коло австро-угорського посольства поставлено відділ війська для его охорони перед демонстрантами. В суботу вечером в театрі устроєно антиавстрійську демонстрацію.

Царгород, 1. червня. Болгария встала ся у Порти за Македонцями, яких мають прогнати до Малої Азії і Триполісу. Призначених на прогнане Македонців є: 145 осіб з вілятів Іскіб і Монастира і 33 з Солуня.

Льондон 1. червня. Times-ови доносять з Шангаю, що революція в Юнанфу притихла наслідком строгих розпоряджень.

Нозій Йорк, 1. червня. В державах Кавказ, Йова і Оклаґама повені нанесли шкоди на кільканацять мільонів долларів.

Відозва.

Зближає ся час ферій вакаційних і відпочинку для молодежи по тяжкій і мозольній праці. Однак більша часть єї не є в тім щасливім положеню, щоби по цілорічних трудах відслідго відпочати, дихнути свіжим воздухом та підратувати своє хитке здоров'є.

Підписаний виділ дякуючи за ласкаву поміч в сїм згляді в часі минулих ферій, звертає ся і тепер з укліною просьбою до щедрих руских родич, щоби привяли на час ферій до свого дому бідних а вільних учеників, щоби ті могли не лиш скріпити свої сили фізичні але також мати нагоду доповнювати шкільне вихованє побутом в крузі сформованім та поважнім. Ласкаві зголошення просить ся прислати до кінця червня с. р. на руки підписаного голови.

В Коломиї, дня 29. мая 1903.
За Виділ товариства «Шкільна Поміч».
С. Недільський Іван Близ
голова. писар.

Парохія до заміни!

Місто повітове, гімназія, 4 стації заліз. в місци, підгірська рівнина; для старшого сьвященика дуже вигідна.

Ближша відомість у о. Евг. Даниловича. Радівці (Radautz) на Буковині. 52(1-5)

„Напівник церковний“

виданий бл. п. Ігнатієм Полотнюком в Перемишлі, можна набувати у тогож жени під адресою: Катерина Полотнюк, вдова по півци катедральнім в Станиславові, ул. Собіського ч. 50.

Ціна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка поштова 60 сот.

Найновіший твір
Л. Лопатинського
„ПАРАЦЯ“

комедія в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галерію типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недотепом, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сеї твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Ґорука у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДЖІСТЕР“

ЛЬВІВ
РИНОК Ч. 10.

ДИМ
„ПРОСЬБИТИ“

одинокє руске товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечає будинки, движимости, збіже і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишкю з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послідних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР

ДНІСТРА

ДНІСТЕР

ДНІСТРА

ДНІСТЕР

ДНІСТРА

виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

посередничить при обезпеченях на житє в краківськім Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні цілі; для того на житє треба обезпечити ся тільки через «Дністер».

фонди виносять з кінцем 1902. р. 888.364 К і всі уміщені в цїнних паперах пушілярних.

уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	приходять о годній			посп.	відходять о годній		
	6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня		1:50	6:22	до Сучави, Жидачева, Кересмеє, Потугор	
	6:20	з Чернівців (Галац), Чорткова, Делятина		2:04	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний	
	6:50	з Брухович, щод. від 1 ^{го} мая до 13. вер. вк.			6:43	дв. Підзамче	
	7:35	з Самбора (по отвореню зал. Львів-Самбір)			6:45	до Лавочного (Пешту) Борислана, Дрогобача	
	7:40	з Янова		8:25	8:35	до Кракова (Відня, Праги), Берліна	
	7:35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче		2:50	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша	
	7:55	на дв. головний			9:15	до Янова	
8:10	7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова			9:25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)	
	8:15	з Станиславова (від 1. мая до 30. вер. вкл.)			9:40	до Сокалі і Рави рускої	
1:00	8:55	з Кракова, Відня, Праги, Берліна		2:40	10:35	до Чернівців, Потугор, Делятина	
	10:25	з Янова, Любачева			10:57	до Тернополя, Потугор, дв. Підз.	
	11:15	з Станиславова (Кересмеє, Потугор)			10:40	дв. гол.	
	1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава			1:14	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	1:25	з Янова			1:55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.	
2:15		з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.			2:10	до Брухович від 17. мая до 13. вересня	
2:30		на дв. голов.				в неділі і сьвята	
	3:14	з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)			3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.	
	4:35	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5-30,9)			3:15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.	
	5:06	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.			3:25	до Рашева, Любачева	
	5:30	" " " " на дв. голов.			3:30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.	
1:40	5:40	з Чернівців, Іцсан			3:40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)	
	5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берліна					
	5:55	з Белци, Сокалі, Любачева					
НІЧ							
	8:04	з Брухович (17. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		12:45	6:05	до Станиславова, Жидачева	
	8:25	з Брухович (15. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)			6:15	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави	
	9:12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)			6:30	до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. дни	
12:20	9:20	з Чернівців, Букарешту				від 1/5 до 1/5 і від 1/5 до 1/5, 1904. щоденно	
	9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)			6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	
8:40	9:50	з Кракова, Відня, Берліна, Ясела, Рималова			7:10	до Сокалі і Рави рускої	
2:31	10:00	з Самбора, Янока (по отвор. шляху Львів-Самбір)			7:20	до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня	
	10:07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)			8:14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	
	10:02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.			9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець	
	10:20	" " " " на дв. голов.			9:20	дв. Підзамче	
	10:40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша		2:51	9:55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	3:09	з Тернополя, Рималова на дв. Підзамче			10:42	до Іцсан, Чорткова	
	3:30	" " " " на дворець головний			10:55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги	
					11:00	до Підволочиск, Бродів дв. головний	
					11:24	" " " " дв. Підзамче	
					4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора	
					5:50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.	

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно-європейский рикнять ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12. год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Крайцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.